

дотримання умов ефективної профілактики: довірливі стосунки дорослих та школярів, активна взаємодія сім'ї та школи, формування емпатійності.

Аналіз соціально-психологічної роботи з агресивними учнями проведеної нами протягом тривалого часу дозволяє розглядати практичну роботу як цілеспрямовану, яку необхідно здійснювати одночасно за різними напрямками.

Важливою умовою корекції і профілактики є зміна відношення до оточуючого середовища як з боку агресора, так і з боку жертви та вироблення соціальних навичок вирішення негативної ситуації неагресивним шляхом; формування довірливих стосунків з дорослими; формування у дорослих просоціальних норм поведінки та установок.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бовть О. Б. Причини агресивної поведінки дітей молодшого шкільного віку Педагогіка і психологія. 1997. № 1. С. 94-100.
2. Карпінська Т. С. Психологічна профілактика агресії у дошкільників. Івано-Франківськ, 2011. С.25-28.
3. Яценко Т. С. Теорія і практика групової психокорекції : Активне соціально-психологічне навчання. К. : Вища школа, 2004. С.67-70 с.
4. Bandura A. Aggression. Child Psychology. The Sixty Second Year– book of the National Society for the study of Aggression. Chicago, 1999. P. 364-415.

ТАКА ПОТРІБНА АНДРАГОГІКА

Мухіна Т. П.

*кандидат хімічних наук, доцент,
доцент кафедри фізики та радіоелектроніки
Харківського національного університету Повітряних Сил
імені Івана Кожедуба*

У Стародавній Греції педагогом називали раба, який водив до школи дитину хазяїна, виховував і навчав її (грецьке «paídos» означає дитя; «ago» – веду, виховую, навчаю; «andros» – доросла людина). Тобто педагог – це той, хто «веде (навчас, виховує) дитину», андрагог – той, хто «навчас дорослу людину», а андрагогіка – це наука про теорію і методику організації навчання дорослих [1, с. 10].

Тривалий час слово «педагогіка» застосовували для визначення науки про освіту, виховання і розвиток людини будь-якого віку. До речі, перші в історії людства стародавні школи (Лао-цзи, 604 р. до н. е.; Конфуцій, 551-479 р. до н. е.; Платон, 428-348 р. до н. е.; учень Платона Арістотель, 384-322 р. до н. е.) призначалися для дорослих. Термін «андрагогіка» запропонував німецький педагог А. Капп у 1833 р. в книзі «Platon's Erziehungsehre als Pädagogik für die Einzelnen und als Staatspädagogik» [1, с. 10].

Відомий фахівець з андрагогіки М. Ноулз [1, с. 142] відзначає, що систематизоване навчання дорослих почалося після Другої Світової Війни. Вчителі

дорослих зіткнулися з певними суттєвими відмінностями в освітніх процесах за педагогічною та андрогогічною моделями. Мета педагогіки – передача набутих і випробуваних часом знань і умінь через навантажені фактами лекції, призначені читання, вправи, збірники, контрольні роботи й екзамени.

Як виявилось, дорослі бажають іншого. Сучасні філософи важливою причиною цього вважають різке прискорення науково-культурних змін. У XIX-XX століттях відбулося декілька культурних революцій. Те, що людина вивчає в юності, лишається цінним і корисним для всього життя, але її потрібно готувати до зустрічі з новими явищами, технологіями, умовами і подіями. За цих умов знання, отримані у певний момент часу, застарівають. Освіта вже не є передачею відомого, вона перетворюється на процес пізнання нового протягом усього життя, тобто освіта втрачає свій базовий одноразовий характер і набуває властивостей послідовного, системного, неперервного процесу. Сучасний ринок праці вимагає від фахівця не лише глибоких теоретичних знань, а й здатності самостійно їх набувати та застосовувати в нестандартних, постійно змінюваних ситуаціях [1, с. 97-122].

Ідея неперервної освіти не є новою. Взірцем для нас були наші професори, колишні випускники царських гімназій, які до останнього подиху навчалися чогось нового і ніколи не соромилися зізнатися нам, студентам, що вони прямо зараз не можуть дати точну відповідь на якесь наше питання, що їм треба розібратися у тому, про що ми їх запитуємо.

З'ясувалося також, що певні особливості молодших і старших учнів, пов'язані з процесом навчання, є різними. Порівнюючи основні положення педагогічної й андрагогічної моделей, Ноулз підкреслює наступне [1, с. 147, 150]:

- різну роль учня у процесі навчання – молодші учні значною мірою залежать від учителя, який визначає, що, коли і як потрібно вивчати чи не вивчати.

Дорослі учні мають глибоку психологічну потребу у самокерованості. Вчителі-андрагоги мають плекати цю особливість особистостей;

- різну роль власного досвіду учня – досвід молодших учнів не є таким, що заслуговує на увагу. Здобутки учнів визначає вчитель, автор підручника, той, хто створює аудіовізуальну допомогу та інші фахівці. Головні освітні технології для такої ситуації – передавальні (лекції, задане читання, аудіовізуальні презентації).

Досвід, накопичений дорослими учнями, є багатим джерелом для навчання їх самих та інших. Люди надають більшого значення тому, що вони здобувають з власного досвіду, ніж тому, що вони отримують пасивно. Для ефективного застосування досвіду учнів потрібні експериментальні техніки – лабораторні дослідження, дискусії, розв'язування проблемних задач з відповідної галузевої практики;

- різну готовність учнів до навчання – більшість молодших учнів готова сприймати певні речі, їх навчання доречно організовувати за чітко стандартизованими програмами і розкладами з очікуванням певних результатів.

Дорослі люди стають готовими навчатися, коли вони відчувають потребу вивчати щось, щоб задовільно впоратися з нагальними проблемами реального життя. Той, хто надає освітні послуги, має створити умови, щоб допомогти учням розкрити їх потреби знати. Навчальні програми мають бути організовані згідно з

категоріями, прикладеними до життя, і впорядковані згідно з готовністю учнів їх сприймати;

- різну орієнтацію на навчання – молодші учні сприймають освіту як набуття предметних знань, більшість з яких буде потрібна їм у житті пізніше. Програма має складатися з курсів, які відповідають логіці предметів (від стародавньої до сучасної історії, від простої до складнішої математики і т. д.).

Дорослі учні бачать освіту як процес збільшення компетенцій для реалізації їх максимального життєвого потенціалу. Вони хочуть бути здатними застосовувати усї знання і вміння для більш ефективного життя завтра.

Більшість курсантів і студентів, яких я навчаю, за життєвим досвідом, рівнем довузівської підготовки й обізнаністю з майбутньою фаховою справою не є дорослими учнями. Як свідчить практика й анкетування, з них приблизно 92 % сприймають новий матеріал тільки в тому разі, коли його пояснює викладач. У минулому навчальному році в одній з груп здобували освіту 32 учні, і лише з трьома з них, що мали певний досвід роботи за професією, можна було працювати на засадах андрагогіки, створивши для цих дорослих за суттю учнів індивідуальні плани вивчення дисципліни «Хімія та ПММ» і проводячи заняття окремо від основної групи.

Безумовно дорослими є слухачі заочного навчання. На разі у світі дистанційно навчається більше студентів, ніж на очних відділеннях вищих навчальних закладів (ВНЗ). Для тих, хто вміє працювати самостійно, думати над опрацьованим матеріалом, знає свою мету і наполегливо йде до неї, дистанційна освіта мабуть надає реальні можливості одержати потрібні для майбутньої професії компетенції. Але неодмінною складовою цієї освіти має бути серйозне професійне навчання на підприємстві [1, с. 83]. Щоб отримати диплом бакалавра за спеціальністю «Географічні інформаційні системи» (технологічний інститут в Calgary, Канада), студент заочного відділення, окрім опанування теоретичних курсів, має відпрацювати 800 годин і надати довідку про влаштування на роботу за фахом.

Провідна роль у навчанні дорослих належить тим, хто навчається (тут вони не ті, кого навчають), вони тепер не об'єкти, а істинні реальні суб'єкти, принаймні рівні іншим суб'єктам навчального процесу – тим, хто навчає. [1, с. 149-150]. Одна з важливих особливостей у цьому процесі – участь суб'єкта навчання у виборі освітнього напрямку, відборі й структуруванні змісту і темпу навчання, його форм і технологій. Саме через це вважаю що, підвищення кваліфікації викладачів має відбуватися за андрагогічною моделлю [2, с. 19].

Сучасна інформаційна революція потребує вміння ефективно користуватися новітніми комп'ютерними та телекомунікаційними технологіями. Вже не раз говорила про те, що мені і багатьом моїм колегам потрібна допомога в оволодінні цими технологіями, щоб відтворити передбачені алгоритми і підняти рівень формування важливих компетенцій наших учнів [3, с. 46].

Одне з основних положень андрагогіки робить наголос на застосуванні досвіду учнів. Гадаю за доцільне доручити комп'ютерним знавцям планування і

проведення відповідних занять для «чайників», зарахувавши ці заняття як підвищення кваліфікації і для тих, хто навчатиме, і для тих, хто навчатиметься.

На сьогодні маємо велику практику надзвичайно потрібної для людства роботи з дорослими учнями, є що у цій царині вивчати, але дуже багато чого мусимо для неї робити.

ЛІТЕРАТУРА

1. Марчук А. В. Андрагогіка : навчальний посібник / Алла Марчук. Львів : ЛьвДУВС, 2020. 300 с.
2. Збірник тез Всеукраїнської Інтернет-конференції «Актуальні проблеми університетської та професійної післядипломної освіти в кризових умовах» / НАПН України; Ун-т менедж. Освіти. К., 2015. 112 с.
3. Мухіна Т., Гаврилова В., Гнатик Д. Дистанційне навчання очима викладачів та учнів. // Освітній процес: методика, досвід, проблеми: наук.-метод. зб. ХНУПС. 2022. № 2 (160) 2021 р. С. 41-46.

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ-СТОМАТОЛОГІВ У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Наумчук П. М.

*здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'ячука»*

Красовська О. О.

*доктор педагогічних наук, професор
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'ячука»*

Вітчизняна система охорони здоров'я нині перебуває в пошуку шляхів побудови нової моделі освіти, відповідної до європейських стандартів. Такий стан потребує зміни парадигми вищої медичної освіти. В умовах стрімкого розвитку інноваційних технологій та доказової медицини, впровадження в практику роботи закладів охорони здоров'я нових методів лікування і діагностики захворювань, новітніх інформаційних і сучасних медичних технологій гостро стоять питання реформування системи медичної освіти. Підвищення якості професійної підготовки майбутніх лікарів відповідно до світових і загальноєвропейських стандартів з метою посилення конкурентоспроможності вітчизняної вищої медичної освіти, оптимізації умов міжнародної мобільності студентів медичної галузі і розширення можливостей українських медичних фахівців на вітчизняному та міжнародному ринках праці зумовлені проголошенням Україною курсу на євроінтеграцію [1]. Систему